

*«Εκεί στον ποταμό της Βαβυλώνας καθόμασταν,
ναι, και θρηνούσαμε όποτε θυμόμασταν τη Σιών.
Κρεμάσαμε τις άρπες μας στα κλαριά της ιτιάς...
Το τραγούδι μάς ταξίδευε αλλού,
μα εκείνες απαιτούσαν να τραγουδήσουμε
με απέραντη χαρά
ένα από τα άσματα της Σιών.
Πώς όμως να ψάλλουμε το άσμα του Κυρίου
σε ξένη γη;»*

*ΣΟΛΟΜΩΝ,
Άσμα Ασμάτων, Ψαλμός 137*

ΒΙΒΛΙΟ ΠΡΩΤΟ

Η γη με τα λούπινα και τους λωτούς

*«Ο Λωτός ανθίζει κάτω από την άγωνα βουνοκορφή.
Ο Λωτός ανθίζει δίπλα στο ρυάκι που τα νερά του
αναδεύει ο αγέρας.*

*Ας δώσουμε όρκο μέσα από τα βάθη της καρδιάς μας
και ας τον κρατήσουμε όλοι μας,
στην απατηλή χώρα των Λωτών να ζήσουμε
και να ευημερήσουμε,
έτσι όπως ζούνε στα ψηλά βουνά και οι θεοί,
που 'ναι αδιάφοροι για τους ανθρώπους».*

ΛΟΡΔΟΣ ΑΛΦΡΕΝΤ ΤΕΝΙΣΟΝ

(Άγγλος ποιητής, 1809-92)

1

Το Νησί των Ελαφιών, 1946

Οι αστακοί

Μια φορά κι έναν καιρό, στο Στόνιγκτον του Μέιν, την ώρα που τέλειωνε ένας θερμός πόλεμος κι άρχιζε ένας ψυχρός, μια νέα γυναίκα ντυμένη στα λευκά, ήρεμη επιφανειακά –κι ωστόσο, τα χέρια της έτρεμαν–, καθόταν λίγο πριν από το ηλιο-βασίλεμα στον μόλο του λιμανιού κι έτρωγε το παγωτό της.

Δίπλα της καθόταν ένα αγοράκι που έγλειφε το δικό του παγωτό σοκολάτα. Πείραζαν ο ένας τον άλλο και η μαμά έγλειφε το παγωτό της γρήγορα, γιατί έλιωνε κι έτρεχε. Το αγοράκι την άκουγε να του τραγουδάει *«Λάμπει το αστέρι μου»*, ένα παλιό ρωσικό τραγούδι. Προσπαθούσε να του μάθει τα λόγια κι αυτό, για να την πειράξει, έλεγε άλλα αντί άλλων. Κι οι δυο τους χάζευαν τα ψαροκάικα που γύριζαν από το ψάρεμα του αστακού. Η γυναίκα αφουγκραζόταν τους γλάρους που έκρωζαν πριν καλά καλά εμφανιστούν τα καΐκια.

Η καλοκαιρινή αύρα ανακάτωνε τα μαλλιά της, της τα έριχνε στο πρόσωπο. Έπαιρνε τα τσουλούφια που ξέφευγαν από τη μακριά και σφιχτοπλεγμένη κοτσίδα της κι έπαιζε μαζί τους. Η γυναίκα ήταν ξανθιά, με ανοιχτόχρωμο δέρμα και γαλάζια

μάτια και γεμάτη φακίδες. Το ηλιοκαμένο αγόρι δίπλα της είχε μαύρα μαλλιά κι ακόμα πιο μαύρα μάτια και στρουμπουλά μωρουδίστικα μπουτάκια.

Οι δυο τους έδιναν την εντύπωση ότι χάζευαν αμέριμνοι, αλλά αυτό απείχε πολύ από την πραγματικότητα. Η γυναίκα ατένιζε τα ψαροκάικα πέρα στον γαλανό ορίζοντα και αραιά και πού τραβούσε απ' αυτά το βλέμμα της για να γυρίσει να δει το αγόρι της που έγλειφε το παγωτό του.

Η Τατιάνα θέλει να ζει μόνο για το παρόν, προσποιείται ότι δεν υπάρχει παρελθόν κι ότι οι μοναδικές στιγμές που υπάρχουν είναι ετούτες εδώ, στο Νησί των Ελαφιών, ένα μακρόστενο κι επικλινές νησί που το αγκαλιάζουν οι ακτές του κεντρικού Μείν και συνδέεται με την υπόλοιπη Αμερική με φέρι μποτ και με μια κρεμαστή γέφυρα μήκους τριακοσίων μέτρων, αυτή που πέρασαν με το τροχόσπιτό τους για να έρθουν εδώ. Άφησαν πίσω τους τον κόλπο του Πένομποσκοτ, προσπέρασαν τον Ατλαντικό και κατέληξαν στο νοτιότερο άκρο της γης, στο Στόνιγκτον, μια μικρή κάτασπρη πολίχνη, φωλιασμένη ανάμεσα σ' ένα λιμανάκι και σ' ένα δάσος με βελανιδιές, στο πόδι του Νησιού των Ελαφιών. Η Τατιάνα προσπαθεί με νύχια και με δόντια να ζει μόνο το σήμερα – έχει πείσει τον εαυτό της ότι δεν υπάρχει τίποτα πιο όμορφο και γαλήνιο πέρα από αυτά τα κάτασπρα ξύλινα σπιτάκια που είναι χτισμένα στην πλαγιά του λόφου και παρατηρούν με άγρυπνο μάτι, όπως κάνει καθημερινά και η ίδια, τον κόλπο που τα νερά του ρυτιδώνει ο αγέρας. Αυτό είναι η γαλήνη της. Αυτό είναι το δικό της σήμερα. Γι' αυτή, λες και δεν υπάρχει τίποτα πέρα από το σήμερα.

Κι όμως, κάποιες στιγμές, η καρδιά της την προδίδει και χτυπάει πιο δυνατά, σαν να συναγωνίζεται τα κρωξίματα των γλάρων, ακόμα κι εδώ στο Νησί των Ελαφιών.

Σήμερα το απόγευμα η Τατιάνα και ο μικρός Άντονι δεν είχαν προλάβει να απομακρυνθούν πολύ από το σπίτι τους για να πάνε στον κόλπο, όταν άκουσαν δυνατές φωνές από το διπλανό σπίτι.

Δυο γυναίκες έμεναν εκεί, μια μάνα και η κόρη της. Η μάνα ήταν σαράντα και η κόρη είκοσι χρονών.

«Πάλι μαλώνουν», είπε ο Άντονι. «Εσύ κι ο μπαμπάς δεν μαλώνετε».

Μαλώνετε!

Σάμπως θα μπορούσαν και να μαλώσουν;

Ο Αλεξάντερ ούτε καν της ύψωνε τον τόνο της φωνής του. Όποτε της μιλούσε, η φωνή του ήταν ήρεμη και βαθιά, λες και προσπαθούσε να μοιάσει στον αξιαγάπητο και πολύ ευγενικό δόκτορα Έντουαρντ Λάντλοου, που ήταν ερωτευμένος με την Τατιάνα όταν εκείνη ζούσε στη Νέα Υόρκη – τον αξιόπιστο και πιστό δόκτορα Έντουαρντ. Ακόμα και όταν βρισκόταν στο κρεβάτι με την Τατιάνα, ο Αλεξάντερ προσπαθούσε να του μοιάσει.

Εξάλλου, για να γίνει ένας καβγάς, απαιτείται η ενεργός συμμετοχή και κάποιου άλλου ανθρώπου. Στο διπλανό σπίτι, μάνα και κόρη χαλούσαν τον κόσμο με τις φωνές τους, ειδικά σήμερα το απόγευμα. Τα καλά νέα: ο σύζυγος και πατέρας, ένας συνταγματάρχης, μόλις είχε γυρίσει από τον πόλεμο. Τα κακά νέα: ο σύζυγος και πατέρας, ένας συνταγματάρχης, μόλις είχε γυρίσει από τον πόλεμο. Είχαν να τον δουν από το 1942, όταν έφυγε για την Αγγλία. Και τώρα είχε επιστρέψει. Ανάπηρος.

Ο συνταγματάρχης δεν είχε ανακατευτεί καθόλου στον καβγά της μάνας και της κόρης. Όταν ο Άντονι και η Τατιάνα βγήκαν στον δρόμο, τον είδαν να κάθεται στο αναπηρικό καροτσάκι του στην μπροστινή αυλή και να κοιτάζει τον ήλιο του Μείν, ενώ οι δικές του συνέχιζαν μέσα τον καβγά τους. Η Τατιάνα και ο Άντονι έκοψαν το βήμα τους καθώς πλησίαζαν στην αυλή του.

«Μαμά, τι έπαθε αυτός ο άνθρωπος;» ψιθύρισε ο Άντονι.

«Τραυματίστηκε στον πόλεμο». Του συνταγματάρχη του έλειπαν τα χέρια και τα πόδια κι είχε απομείνει μόνο ο κορμός του... έμοιαζε σαν κούτσουρο με κεφάλι.

«Μπορεί να μιλήσει;» Τώρα είχαν φτάσει μπροστά στην αυλόπορτά του.

Ξαφνικά, ο άντρας είπε με στεντόρεια φωνή, μια φωνή εμφανώς συνηθισμένη να δίνει διαταγές: «Μπορεί να μιλήσει, αλλά δεν θέλει».

Ο Άντονι και η Τατιάνα σταμάτησαν μπροστά στην πόρτα του, στάθηκαν και τον κοίταξαν. Η γυναίκα ξεμαντάλωσε την πόρτα και μπήκαν στην αυλή. Ο άντρας είχε γείρει μονόπαντα σαν κακογεμισμένο σακί. Το κούτσουρο που ήταν σμιλεμένο σε ανθρώπινο κορμό είχε κάτι παρακλάδια μέχρι τους μισερούς αγκώνες, ενώ τα πόδια ήταν κομμένα από τη ρίζα.

«Σταθείτε να σας βοηθήσω», είπε η Τατιάνα, ισιώνοντάς τον και στρώνοντας καλύτερα τα μαξιλάρια που στήριζαν τα πλευρά του. «Είναι καλύτερα έτσι;»

«Μπορεί», είπε ο άντρας. Τα μικροσκοπικά γαλανά μάτια του την κοίταζαν συνέχεια. «Ξέρεις όμως τι θα ήθελα;»

«Τι;»

«Ένα τσιγάρο. Δεν μπορώ πια να καπνίσω για ευνόητους λόγους. Κι αυτές...» έδειξε με το κεφάλι προς το σπίτι του, «από την πολλή γκρίνια, δεν ευκαιρούν να μου δώσουν ένα τσιγάρο».

Η Τατιάνα κούνησε το κεφάλι.

«Έχω αυτό που θέλετε», είπε. «Επιστρέφω αμέσως».

Ο άντρας απέστρεψε το βλέμμα του και κοίταξε τον κόλπο.

«Δεν θα ξαναγυρίσεις».

«Θα ξαναγυρίσω. Άντονι», είπε, «κάθισε στην αγκαλιά αυτού του καλού κυρίου και η μανούλα επιστρέφει αμέσως».

Ο Άντονι πολύ το χάρηκε. Η Τατιάνα τον πήρε αγκαλιά και τον έβαλε να καθίσει στην ποδιά του άντρα.

«Μπορείς να κρατιέσαι από τον λαιμό του», του είπε.

Όταν έφυγε τρέχοντας για να φέρει τα τσιγάρα, ο Άντονι ρώτησε:

«Πώς σε λένε;»

«Συνταγματάρχης Νίκολας Μουρ», συστήθηκε ο άντρας, «αλλά εσύ μπορείς να με λες Νικ».

«Ήσουν στον πόλεμο;»

«Ναι. Ήμουν στον πόλεμο».

«Κι ο μπαμπάς μου ήταν», είπε ο Άντονι.

«Ναι, ε; Και τώρα γύρισε;»

«Ναι, γύρισε».

Η Τατιάνα επέστρεψε, άναψε το τσιγάρο, το έβαλε στο στόμα του Νικ κι εκείνος άρχισε να τραβάει τόσο βαθιές ρουφηξιές, που σίγουρα η νικοτίνη έφτασε μέχρι τα κομμένα πόδια του. Ο Άντονι, που καθόταν ακόμα στην ποδιά του, έβλεπε την ανακούφιση στο πρόσωπό του, αλλά και την έννοια του να μην του ξεφύγει έστω και μια στάλα νικοτίνης. Με τη βοήθεια της Τατιάνας, ο συνταγματάρχης κάπνισε απανωτά δυο τσιγάρα.

«Ο μπαμπάς μου ήταν ταγματάρχης και τώρα ψαρεύει αστακούς», είπε ο Άντονι.

«Λοχαγός ήταν, αγόρι μου», τον διόρθωσε η Τατιάνα. «Λοχαγός».

«Ο μπαμπάς μου ήταν ταγματάρχης και λοχαγός», είπε ο Άντονι. «Τώρα εμείς θα πάμε να φάμε παγωτό και θα τον περιμένουμε μέχρι να γυρίσει από το ψάρεμα. Θέλεις κι εσύ να σου πάρουμε παγωτό;»

«Όχι», είπε ο Νικ, ακουμπώντας μαλακά το κεφάλι του στα κατάμαυρα μαλλιά του αγοριού. «Αυτό το τέταρτο ήταν το πιο ευτυχισμένο μου τους τελευταίους δεκαοχτώ μήνες».

Εκείνη τη στιγμή βγήκε τρέχοντας η γυναίκα του.

«Τι κάνεις με τον άντρα μου;» τσίριξε.

Η Τατιάνα κατέβασε άρον άρον τον Άντονι από την αγκαλιά του άντρα.

«Θα ξανάρθω αύριο», του είπε βιαστικά.

«Δεν θα ξανάρθεις», αποκρίθηκε ο Νικ αμέσως.

Τώρα κάθονται στη μάντρα του μόλου και τρώνε το παγωτό τους.

Πολύ κοντά τους, οι γλάροι κρώζουν ασταμάτητα.

«Να ο μπαμπάς μας», λέει η Τατιάνα με κομμένη την ανάσα.

Το σκάφος ήταν ένα ψαροκάικο με πανί, εφτά μέτρα μακρύ, που ξεχώριζε από τα άλλα μηχανοκίνητα καΐκια. Ανήκε στον Τζίμι Σούστερ, που ο πατέρας του το είχε κληρονομήσει κι αυτός από τον δικό του πατέρα. Ο Τζίμι αγαπούσε το καΐκι του, γιατί μπορούσε και το κουμαντάριζε μόνος του όταν έβγαινε έξω στα ανοιχτά για να ψαρέψει αστακούς – έλεγε χαρακτηριστικά ότι δεν έχει κανένα αφεντικό πάνω απ' το κεφάλι του. Κάποια μέρα όμως που είχε βγει πάλι για ψάρεμα, πιάστηκε ο καρπός του στον «εργάτη» – το μηχανήμα που ανεβάζει τα φορτωμένα δίχτυα– και το πολύ βάρος τον τράβηξε κατευθείαν στον πάτο της θάλασσας. Για να γλιτώσει από βέβαιο πνιγμό, αναγκάστηκε να κόψει το χέρι του από τον καρπό, πράγμα που του έσωσε τη ζωή –και τον γλίτωσε από τον πόλεμο–, αλλά τώρα πια χρειαζόταν εργατικά χέρια για το σκάφος του. Το πρόβλημα όμως ήταν ότι τα τελευταία τέσσερα χρόνια όλα τα εργατικά χέρια βρίσκονταν στη Γερμανία και στον Ειρηνικό.

Πριν από δέκα μέρες ο Τζίμι είχε προσλάβει κάποιον τύπο και τώρα τον χάζευε από το πηδάλιο – ήταν ψηλός, σιωπηλός και στεκόταν στητός μέσα στην πορτοκαλιά φόρμα του και στις μαύρες γαλότσες, κοιτάζοντας επίμονα την ακτή.

Η Τατιάνα καθόταν στο παγκάκι με το κατάλευκο βαμβακερό φόρεμά της, κι όταν το ψαροκάικο έφτασε στον διπλανό κόλπο, άνοιξε την αγκαλιά της κι άρχισε να τρέχει πάνω-κάτω. *Αλεξάντερ, εδώ είμαι, εδώ είμαι*, σήμαινε η παντομίμα της.

Όταν πλησίασε κι αυτός τόσο ώστε να μπορεί να τη δει, της ανταπέδωσε τον χαιρετισμό με την ίδια θέρμη.

Έδεσαν το σκάφος μπροστά στα μαγαζιά του λιμανιού και άνοιξαν το αμπάρι με τη ζωντανή ψαριά. Ο ψηλός άντρας

πήδησε έξω και είπε στον Τζίμι ότι θα γύριζε αμέσως για να ξεφορτώσει και να καθαρίσει το αμπάρι. Ξέπλυνε βιαστικά τα χέρια του, διέσχισε την προκυμαία και ξεκίνησε να πάει εκεί που καθόταν η γυναίκα με το παιδί.

Ο μικρός τον είδε κι έτρεξε καταπάνω του. «Γεια», του είπε και στάθηκε μπροστά του ντροπαλός.

«Γεια σου κι εσένα, φιλαράκο». Ο άντρας ήθελε να ανακατέψει τα μαλλιά του Άντονι, αλλά τα χέρια του ήταν βρόμικα.

Κάτω από την πορτοκαλιά νιτσεράδα του φορούσε μια σκούρα πράσινη στρατιωτική φόρμα αγγαρείας και μια στρατιωτική φανέλα με μακριά μανίκια. Μύριζε ψάρι και θαλασσινό νερό. Τα μαλλιά του ήταν κουρεμένα στρατιωτικά και στογωνιώδες, αποστεωμένο πρόσωπό του ξεχώριζαν έντονα τα ζυγωματικά του.

Πλησίασε τη γυναίκα που καθόταν στο παγκάκι κι αυτή σήκωσε το κεφάλι της όσο πιο ψηλά μπορούσε για να συναντήσει τα μάτια του και να τον χαιρετήσει. Ήταν, βλέπεις, πολύ πιο ψηλός από αυτή.

«Γεια σου», του είπε. Ήταν λαχανιασμένη κι είχε σταματήσει να τρώει το παγωτό της.

«Γεια σου», της είπε κι αυτός, δίχως όμως να την αγγίξει. «Το παγωτό σου έχει λιώσει».

«Ναι, το ξέρω». Άρχισε να γλείφει όσο πιο γρήγορα μπορούσε γύρω γύρω από το χωνάκι, ελπίζοντας ότι θα το βολέψει, αλλά η βανίλια είχε ήδη μετατραπεί σε γάλα κι έτρεχε από παντού. Αυτός δεν την άφηγε από τα μάτια του. «Ποτέ δεν έχω καταφέρει να το φάω πριν λιώσει», μουρμούρισε η Τατιάνα. «Θέλεις το υπόλοιπο;»

«Όχι, ευχαριστώ». Αυτή έγλειψε λίγο ακόμα και μετά πέταξε το υπόλοιπο στα σκουπίδια. Εκείνος χάζευε το στόμα της.

Η γυναίκα έγλειψε τα χείλη της που ήταν πασαλειμμένα με παγωτό.

«Εντάξει είμαι;» Αυτός δεν της απάντησε.

«Απόψε θα φάμε πάλι αστακό;»

«Ό,τι θες εσύ», αποκρίθηκε εκείνη.

«Πρέπει να γυρίσω πίσω, δεν έχω τελειώσει ακόμα».

«Ναι, ναι. Θα μπορούσαμε να έρθουμε μαζί σου μέχρι την προκουαία; Να σε περιμένουμε;»

«Θέλω να σε βοηθήσω», πετάχτηκε ο Άντονι.

Η Τατιάνα κούνησε ζωηρά το κεφάλι της. Σκεφτόταν την ψαριλά που θα μύριζε μετά ο γιος της.

«Είσαι πεντακάθαρος», του είπε ο Αλεξάντερ. «Κρίμα να λερωθείς. Γιατί δεν κάθεται εδώ με τη μανούλα; Δεν πρόκειται να αργήσω».

«Ναι, αλλά θέλω να σε βοηθήσω».

«Τέλος πάντων, έλα μαζί μου... όλο και κάτι θα βρούμε να κάνεις κι εσύ».

«Οτιδήποτε εκτός από το να πάνει ψάρια», μουρμούρισε η Τατιάνα.

Δεν την ένοιαζε που ο Αλεξάντερ δούλευε στο ψάρεμα του αστακού. Η αλήθεια είναι ότι κάθε φορά που γύριζε έζεχνε ψαριλά – αυτός κι οτιδήποτε ακουμπούσε. Πριν από λίγες μέρες του είχε παραπονεθεί γι' αυτό –περισσότερο για να αστείευτεί–, αλλά εκείνος της είχε πει χωρίς ίχνος χιούμορ: «Στο Λαζάρεβο ποτέ σου δεν παραπονέθηκες που ψάρευα. Εδώ στο Στόνιγκτον που είμαστε, όλοι οι άντρες είναι ψαράδες. Αν θέλεις να μυρίζω αλλιώς, πρέπει να πάμε κάπου αλλού».

Η Τατιάνα δεν ήθελε να πάνε πουθενά αλλού: μόλις είχαν έρθει σ' αυτό το μέρος.

«Σχετικά με το άλλο θέμα...» της είπε. «Δεν θα το αναφέρω ξανά».

Ήταν άκαιρο να αναφέρουν το Λαζάρεβο τώρα που βρίσκονταν κοντά στη θάλασσα. Το Λαζάρεβο ανήκε σε μια πολύ παλιά αιματοβαμμένη χώρα, ενώ το Στόνιγκτον με τα

ζεστά του πρωινά και τη βραδινή ψύχρα, τη θάλασσα με την αλμύρα της που απλωνόταν μέχρι εκεί που έφτανε το μάτι και τα πορφυρά λούπινα να αντανakλούν στις άσπρες βάρκες που άραζαν στον μόλο ήταν ό,τι αποζητούσαν περισσότερο – δεν μπορούσαν να επιθυμήσουν τίποτα περισσότερο από αυτό.

Κι έλειπα, ο Τζίμι με το μισερό του χέρι είχε απόλυτη ανάγκη τον Αλεξάντερ.

«Πώς τα πήγατε σήμερα;» ρώτησε η Τατιάνα, προσπαθώντας να του πιάσει κουβέντα καθώς πήγαιναν προς τον μόλο. Ο Αλεξάντερ φορούσε τις τεράστιες λαστιχένιες γαλότσες του κι αυτή ένιωθε απίστευτα μικρή περπατώντας δίπλα του. «Είχατε καλή ψαριά;»

«Καλά πήγαμε», της απάντησε. «Οι περισσότεροι αστακοί ήταν πολύ μικροί και τους ξαναπετούσαμε μέσα. Πιάσαμε και πολλούς θηλυκούς αστακούς αβγωμένους και τους ρίξαμε κι αυτούς μέσα».

«Δεν σου αρέσουν τα θηλυκά;» τον ρώτησε πλησιάζοντας πιο κοντά και κοιτάζοντάς τον στα μάτια.

Μια σπίθα φάνηκε προς στιγμήν στο βλέμμα του κι ύστερα απομακρύνθηκε από κοντά της.

«Καλά είναι», είπε, «αλλά πρέπει να τα ρίχνουμε πάλι στο νερό για να εκκολαφθούν τα αβγά τους. Μη με πλησιάζεις, βρομάω ολόκληρος. Άντονι, δεν έχουμε μετρήσει ακόμα τους αστακούς. Θέλεις να μας βοηθήσεις να τους μετρήσουμε;»

Ο Τζίμι συμπαθούσε πολύ τον Άντονι.

«Φιλαράκο! Έλα γρήγορα εδώ να δεις πόσους αστακούς έπιασε σήμερα ο μπαμπάς σου. Μπορεί να έχει πιάσει κι εκατό... η καλύτερη ψαριά του μέχρι σήμερα».

Η Τατιάνα κοίταξε κατάματα τον Αλεξάντερ. Αυτός ανασήκωσε τους ώμους του.

«Όταν πάνουμε σε μια ριζιά δώδεκα αστακούς και πρέπει

να πετάξουμε μέσα στο νερό τους δέκα, δεν θεωρώ ότι είναι και η καλύτερη ψαριά».

«Έστω και δύο αστακοί σε κάθε ριξιά είναι πολύ καλά, Αλεξάντερ», είπε ο Τζίμι. «Μην ανησυχείς, έχεις να μάθεις πολλά ακόμα. Άντονι, έλα να δεις πώς περπατάνε».

Κρατώντας μια απόσταση ασφαλείας από το ντεπόζιτο όπου ήταν ριγμένοι οι αστακοί, ο Άντονι πλησίασε και τους είδε τον έναν πάνω στον άλλο, με δεμένες τις δαγκάνες τους και βαλμένους στη σειρά ανάλογα με το μέγεθός τους. Το παιδί είπε στη μαμά του πως δεν φοβόταν τις δαγκάνες τους, ούτε το γεγονός ότι πηδούσαν από δω κι από κει. Ο πατέρας του του είχε μιλήσει για τους αστακούς: «Είναι κανίβαλοι, Άντονι», του είχε πει. «Πρέπει να δένουμε αμέσως τις δαγκάνες τους, γιατί είναι ικανοί να φαγωθούν μεταξύ τους μέχρι να φτάσουμε στο λιμάνι».

Ο Άντονι, προσπαθώντας να κάνει τη φωνή του να μην τρέμει, ρώτησε τον Τζίμι:

«Τους μέτρησες κιόλας;»

Ο Αλεξάντερ έκανε νόημα στον Τζίμι να πει όχι.

«Όχι, όχι», απάντησε βιαστικά εκείνος. «Ήμουν απασχολημένος με το πλύσιμο του σκάφους. Στην τύχη είπα το νούμερο. Θέλεις να τους μετρήσεις εσύ;»

«Ξέρω να μετράω μέχρι το είκοσι εφτά».

«Θα σε βοηθήσω εγώ», είπε ο Αλεξάντερ. Έβγαλε έξω τους αστακούς έναν έναν, ο Άντονι τους μετρούσε ανά δέκα και μετά, πολύ προσεκτικά για να μη σπάσουν οι δαγκάνες τους, τους τοποθετούσαν μέσα σε μεγάλα μπλε κοφίνια για να τους μεταφέρουν στην αγορά. Μετά από λίγο ο Αλεξάντερ είπε στον Άντονι:

«Εκατό και δύο».

«Βλέπεις;» είπε ο Τζίμι. «Οι τέσσερις είναι δικοί σου, Άντονι. Μου απομένουν ενενήντα οχτώ... κι είναι όλοι τους στο σωστό μέγεθος για να τους μοσχοπουλήσω. Θα πάρουμε εβδομήντα

πέντε σεντς από τον καθέναν. Σήμερα ο μπαμπάς σου μ' έκανε να κερδίσω σχεδόν εβδομήντα πέντε δολάρια. Μάλιστα», συνέχισε, «χάρη στον μπαμπά σου μπορώ και ζω αξιοπρεπώς σήμερα». Έριξε μια ματιά στην Τατιάνα, που στεκόταν απόμερα. Αυτή του χαμογέλασε ευγενικά, ο Τζιμι κούνησε με μια κοφτή κίνηση το κεφάλι, αλλά δεν της ανταπέδωσε το χαμόγελο.

Όσο περίμεναν τους επίδοξους αγοραστές που θα έρχονταν να διαλέξουν αστακούς για να τους πουλήσουν στην ψαραγορά ή στις ψαροταβέρνες μέχρι το λιμάνι του Μπαρ, ο Αλεξάντερ είχε βαλθεί να πλένει και να καθαρίζει το σκάφος και τους κιούρτους. Έπειτα πήγε στο λιμάνι για να αγοράσει τρία βαρέλια δόλωμα από σκουμπρί για να το έχουν την επόμενη μέρα και το έβαλε μέσα σε πλαστικές σακούλες που τις βύθισε στο νερό. Το σημερινό δόλωμα είχε αποδειχτεί πολύ καλό, κι ο Αλεξάντερ υπολόγιζε ότι με την προμήθεια που είχε κάνει σε δόλωμα, αύριο μπορεί να έπιαναν και εκατόν πενήντα αστακούς.

Αφού πληρώθηκε το μεροκάματό του –δέκα δολάρια–, άρχισε να πλένει τα χέρια του μ' ένα ειδικό σαπούνι και να τα τρίβει δυνατά. Τον πλησίασε τότε ο Τζιμι και του είπε:

«Θέλεις να με περιμένεις να τους πουλήσουμε μαζί;» δείχνοντας τους αστακούς. «Θα σου δώσω άλλα δυο δολάρια. Και μετά μπορούμε να πάμε για κανένα ποτό».

«Δεν μπορώ απόψε, Τζιμι, αλλά ευχαριστώ πολύ. Ίσως κάποιο άλλο βράδυ».

Ο Τζιμι έριξε μια ματιά στην Τατιάνα, που έλαμπε μέσα στα κατάλευκα ρούχα της, και απέστρεψε το βλέμμα του.

Η οικογένεια άρχισε να ανεβαίνει την πλαγιά που οδηγούσε στο σπίτι τους.

Σαν έφτασαν, ο Αλεξάντερ πήγε κατευθείαν να κάνει μπάνιο, να ξυριστεί και να κουρέψει τα μαλλιά του, ενώ η Τατιάνα έχωσε τους αστακούς στην κατάψυξη για να μουδιάσουν κι έβαλε νερό να βράζει. Οι αστακοί είναι πολύ εύκολο και γρήγορο φαγητό,

θέλουν δέκα με δεκαπέντε λεπτά βράσιμο μέσα σε αλατισμένο νερό. Το κρέας τους είναι πεντανόστιμο, κι είναι ωραίο να σπασ τις δαγκάνες τους, να τραβάς την ψίχα τους έξω και να τη βουτάς μέσα σε λιωμένο βούτυρο. Κάποιες φορές όμως η Τατιάνα θα προτιμούσε να ξοδεύει δυο δολάρια για να αγοράζει έναν αστακό μια φορά τον μήνα από την ψαραγορά, παρά να βρίσκεται ο Αλεξάντερ δεκατρείς ώρες τη μέρα πάνω σ' ένα καΐκι για να έχει αυτή τζάμπα στο σπίτι της τρεις και τέσσερις αστακούς. Δεν ήταν δα και τόσο τζάμπα... Η Τατιάνα πήγε τώρα έξω από την πόρτα του μπάνιου, τη χτύπησε απαλά και είπε:

«Χρειάζεσαι κάτι;»

Καμιά απάντηση. Χτύπησε πιο δυνατά. Η πόρτα άνοιξε κι εμφανίστηκε ο Αλεξάντερ φρεσκοπλυμένος, ξυρισμένος και ντυμένος με μια καθαρή πράσινη στολή αγγαρείας. Η Τατιάνα ξερόβηξε και χαμήλωσε το βλέμμα. Στεκόταν ξυπόλυτη μπροστά του και τα χείλη της έφταναν στο ύψος της καρδιάς του.

«Χρειάζεσαι κάτι;» τον ξαναρώτησε ψιθυριστά, νιώθοντας τόσο ευάλωτη, που νόμιζε ότι θα ραγίσει η καρδιά της.

«Όχι, είμαι μια χαρά», αποκρίθηκε αυτός και την προσπέρασε. «Πάμε να φάμε».

Για συνοδευτικό των αστακών είχαν λιωμένο βούτυρο και καρότα, πατάτες και κρεμμύδια στον ατμό. Η Τατιάνα είχε βρει τον Αλεξάντερ σκελετωμένο στη Γερμανία. Τώρα έτρωγε στην καθισιά του όσο δυο άντρες, αλλά ήταν ακόμα αδύναμος από τον πόλεμο. Του ξαναγέμισε το πιάτο και το ποτήρι... Εκείνος ήπιε και μπίρα και νερό και κόκα κόλα. Έφαγαν σιωπηλά στη μικρή κουζίνα που η σπιτονοικοκυρά τους επέτρεπε να χρησιμοποιούν με αντάλλαγμα ένα γεύμα τη μέρα και για κείνη. Η Τατιάνα τής άφησε κάμποσα βραστά λαχανικά.

«Αλεξάντερ, σε πονάει... το στήθος σου;»

«Όχι, καθόλου».

«Χθες το βράδυ ήταν πολύ μαλακό...» Η Τατιάνα κοίταξε

αλλού στη θύμηση εκείνου του αγγίγματος. «Το τραύμα δεν έχει επουλωθεί ακόμα κι η δουλειά που κάνεις δεν το βοηθάει καθόλου. Μπορεί να πάθεις καμιά μόλυνση. Αν με άφηνες να σου βάλω λίγο αντισηπτικό...»

«Είμαι μια χαρά».

«Να αλλάζαμε μήπως τον επίδεσμο;»

Δεν της απάντησε. Σήκωσε το βλέμμα και την κοίταξε, και για μια στιγμή από τα χαλκοπράσινα μάτια του πέρασε το Βερολίνο και το δωμάτιο που τους είχαν παραχωρήσει στην αμερικανική πρεσβεία, τότε που νόμιζαν ότι αυτή θα ήταν η τελευταία βραδιά που θα περνούσαν μαζί σε τούτο τον κόσμο. Τότε που εκείνη του έραβε το πληγωμένο του στήθος και του καθάριζε την πληγή, κι εκείνος καθόταν ακίνητος και σιωπηλός σαν βράχος και την κάρφωνε με το διαπεραστικό του βλέμμα – όπως τώρα. Τότε της είχε πει, *Ποτέ δεν είχαμε μέλλον εμείς οι δυο*.

Η Τατιάνα κοίταξε πέρα μακριά πριν σηκωθεί. Έτσι έκανε πάντα.

Ο Αλεξάντερ βγήκε έξω και κάθισε σε μια καρέκλα στην μπροστινή μεριά του σπιτιού, που έβλεπε στο λιμάνι. Ο Άντονι τον ακολούθησε. Ο Αλεξάντερ καθόταν βουβός και συγκινημένος όση ώρα ο μικρός έτρεχε πάνω-κάτω στη χορταριασμένη αυλή μαζεύοντας πέτρες, κουκουνάρια, ψάχνοντας για σκουλήκια, σκαθάρια και πυγολαμπίδες.

«Αγόρι μου, δεν θα βρεις τέτοια εποχή πυγολαμπίδες. Εμφανίζονται τον Ιούνιο», είπε ο Αλεξάντερ.

«Ναι, ε;» έκανε ο Άντονι. «Κι αυτό τι είναι;»

Ο Αλεξάντερ έσκυψε για να δει καλύτερα.

«Δεν βλέπω».

Ο Άντονι πλησίασε πιο κοντά.

«Και πάλι δεν βλέπω».

Ο Άντονι πλησίασε κοντύτερα. Πάνω στον δείκτη του χεριού του περπατούσε μια πυγολαμπίδα.